

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

Мельник В.Л., Шевченко В.К.

Українська медична стоматологічна академія

Досліджено взаємовідносини між викладачами і молодими лікарями-стоматологами в аспекті навчання та практичної підготовки в післядипломній освіті з урахуванням елементів педагогіки партнерства залежно від медико-соціальних і соціально-економічних чинників сучасної України.

Ключові слова: лікар-стоматолог, викладач, педагогіка партнерства.

The article is devoted to the problem of relations between teachers and young dentists in the aspect of teaching and practical training in postgraduate education, taking into account the elements of partnership pedagogy, depending on the medical, social and socio-economic factors of modern Ukraine.

Keywords: dentist, teacher, partnership pedagogy.

Післядипломна освіта – важливий і відповідальний період поглибленої підготовки лікарів-стоматологів. Підготовка кваліфікованого спеціаліста в Україні має свої особливості й залежить від медико-соціальних і соціально-економічних чинників. Підготовка конкурентоспроможного стоматолога неможлива без опанування сучасних стоматологічних технологій, які вимагають від спеціалістів глибоких теоретичних знань і достатнього володіння мануальними навичками.

Запорука успішного навчання в інтернатурі – це високий рівень мотивації лікарів-інтернів. Тому найголовніше завдання викладача полягає у створенні високого рівня мотивації, психологічної підготовки їх до професійної діяльності, усвідомлення відповідальності за необхідність вивчення теоретичних питань і опанування практичних навичок і сучасних технологій лікування стоматологічних хворих.

Високий рівень мотивації дозволяє в післядипломній освіті використовувати демократичний стиль викладання, який забезпечує продуктивний емоційний стан груп інтернів і курсантів, достатній рівень збереження матеріалу, що вивчається, та відповідає гуманній природі процесу навчання взагалі.

Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що охоплює систему методів і прийомів виховання й навчання на засадах гуманізму і творчого підходу до розвитку особистості. Видатними основоположниками цього напрямку стали В. О. Сухомлинський, Ш. А. Амонашвілі, І. П. Волков, І. П. Іванов, А. С. Макаренко, В. А. Караковський, С. М. Лисенкова, В. Ф. Шаталов та інші [2]. За мотивацією педагогіки партнерства, лікар-інтерн, курсант – це добровільний і зацікавлений соратник, однодумець, рівноправний учасник освітнього процесу, відповідальний за його результати [1].

В основу педагогіки партнерства в післядипломній освіті покладено спілкування, взаємодію і співпрацю між викладачем та лікарем-інтерном, курсантом, які об'єднані спільною метою і прагненнями до високопрофесійної підготовки сучасного фахівця. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і лікаря-інтерна, курсанта, який не відкидає різниці в життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість [3].

Сутність педагогіки партнерства в післядипломній освіті також полягає в гуманному ставленні до лікарів-інтернів і курсантів, забезпеченні їхнього права на свій вибір, на власну гідність, на повагу, права бути такими, якими вони є. Стосунки партнерства складаються там, де лікарі після закінчення навчання і викладачі з багаторічним педагогічним і лікувальним стажем об'єднані спільними поглядами і прагненнями досконалого розвитку [1;3].

Педагогіка партнерства бачить у молодих лікарях добровільних і зацікавлених однодумців, рівноправних учасників педагогічного й лікувального процесу, відповідальних за остаточні результати. Сучасне навчання і виховання в післядипломній освіті вимагає нової педагогічної етики, визначальною рисою якої є взаєморозуміння, взаємоповага і творче співробітництво досвідчених педагогів і молодих лікарів. Ця етика стверджує не рольове, а персоналізоване спілкування (підтримка, співпереживання, утвердження людської гідності, довіра); зумовлює використання індивідуального діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, моделювання професійних лікувальних ситуацій; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання. Оскільки нині навчання розглядається як розвивальна відкрита система і закономірна послідовна неперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів, обов'язковим для викладача стає виконання завдання позитивного перетворення. Викладач бачить перед собою завтрашніх колег, будує заняття з лікарями-інтернами таким чином, щоб не протиставляти себе, а скоротити психологічну дистанцію, чим досягається максимум довіри і заохочення до творчого навчання за високого рівня вимогливості [4].

Одним із чинників створення мотивації до навчання стала нинішня ситуація на ринку праці. Другий чинник викладач формує шляхом проведення ретельного контролю базового рівня знань і вмінь інтернів із подальшим копітким спільним аналізом. Це допомагає наочно довести інтернам необхідність поповнення знань і вдосконалення вмінь [5].

Наш досвід свідчить, що під час очної інтернатури особливу увагу необхідно звертати на практичні й семінарські заняття. Серед багатьох видів семінарів мають переважати семінари з клінічного розбору хворих, оскільки це не лише дослідний, а й частково контрольний вид занять, найбільше наблизений до специфіки роботи інтернів у майбутньому, під час якого інтерни усвідомлюють важливість накопичення знань як певного обсягу фактичного матеріалу і вміння їх використовувати, набувають здатності самостійно розв'язувати питання, на які немає готових відповідей, формують специфічну лікарську логіку.

При цьому забезпечуються основні компоненти ефективної педагогічної діяльності й діяльності майбутнього спеціаліста, такі як наочність покращення кількісних і якісних характеристик; особиста відповідальність за рішення, що приймаються; упевненість, що дії обов'язково отримають об'єктивну оцінку і пов'язана з цим

емоційність, що дозволяє досягти міцного закріплення знань; задоволеність навчанням за рахунок самостійних професійних досягнень у реальних умовах та ін. Необхідно зазначити, що навчання в умовах, коли викладач несе персональну відповідальність за пацієнта, яким займається інтерн, потребує високої професійної майстерності, достатнього часу й малої комплектності груп інтернів.

Отже, висока професійна майстерність викладачів, необхідний рівень мотивації інтернів, забезпечена матеріальна база навчання, мала комплектність груп – це необхідні умови підготовки сучасного кваліфікованого, конкурентоспроможного спеціаліста-стоматолога.

Список використаної літератури

1. Авер'янова Г.М. Особливості соціалізації молоді в умовах трансформації суспільства / Г.М.Авер'янова, Н.М.Дембицька, В.В.Москаленко. –К.: ППП, 2005. –307 с.
2. Артемова В. Історія педагогіки України : підручник / В. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2006. – 326 с.
4. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / І. П. Підласий. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 360 с.
5. Закон України від 05.09.2017 No 2145-VIII "Про освіту".

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТІВ БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Міщенко І.В., Жукова М.Ю., Юдіна К.Є., Шарлай Н. М.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано особливості застосування компетентнісного підходу у викладанні предметів біологічного циклу в системі підготовки майбутніх лікарів. Наведено дефініцію понять «компетентність», «загальна компетентність», «професійна компетентність», «компетентнісний підхід». Визначено мету медичної освіти з точки зору компетентнісного підходу й досліджено умови формування професійної компетентності майбутніх лікарів.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, професійні медичні компетентності.

The article analyzes the peculiarities of applying the competence approach in teaching the subjects of the biological cycle in the system of training future doctors. The definitions of the terms "competence", "general competence", "professional competence", "competence approach" are given. The purpose of medical education was determined from the point of view of the competence approach and the conditions for forming the professional competence of future doctors were investigated.

Keywords: competence, competence approach, professional medical competence.

В умовах світової глобалізації перед майбутнім лікарем постають вимоги кваліфіковано й компетентно діяти на основі практичного застосування здобутих знань, готовності змінюватися і пристосовуватися до нових потреб медичної галузі, бути конкурентоспроможним у динамічних умовах професійної діяльності. У сучасних умовах це оптимізується шляхом запровадження у вищій медичній освіті компетентнісного підходу, який здатний сприяти забезпеченню високого рівня компетентності майбутнього лікаря.

Провідним напрямом модернізації системи медичної освіти, за твердженням С. Бухальської, стають підвищення якості підготовки медичних кадрів і професійного рівня викладачів, розвиток їхньої професійної компетентності в умовах закладу вищої освіти відповідно до вимог, цілей і завдань національної освіти як складової європейського освітнього простору [1].

Компетентність визначають як сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [2].

Компетенція включає в себе знання і розуміння (теоретичні знання академічної галузі, здатність знати і розуміти), знання, як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання, як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття і життя з іншими в соціальному контексті) [4].

Загальні компетентності – універсальні компетенції, що не залежать від предметної галузі, але важливі для успішної подальшої професійної й соціальної діяльності здобувача в різних галузях і для його особистісного розвитку. Загальні компетенції – це компетенції, які необхідні для успішної діяльності і в професійній, і в позапрофесійній сферах, наприклад, уміння працювати з літературою, використовувати інформаційні джерела, володіти культурою спілкування, мати ораторські здібності.

Професійні, або спеціальні компетенції, – це ті, які необхідні для виконання професійної діяльності й поділяються на діяльнісні компетенції (підготувати і провести практичне заняття з конкретної теми, зібрати скарги пацієнта, анамнез хвороби й анамнез життя пацієнта, надати йому невідкладну допомогу) та особистісні компетенції (особистісні якості: милосердя, доброчинність, розрада пацієнта, толерантність, відповідальність за обрану професію тощо) [1].

З огляду на це, завданням науково-педагогічних працівників медичних ЗВО і факультетів є надання студентам системи інтегрованих фундаментальних і клінічних знань, умінь, навичок, мислення з метою формування в них адаптаційних здатностей до професії лікаря. Методологічною основою вищої медичної освіти має бути компетентнісний підхід, за якого компетентність трактується як одна з важливих характеристик особистості, відповідності людини посаді, яку вона займає.

На думку Шінкарук-Диковицької М. М., мета медичної освіти, з точки зору компетентнісного підходу, полягає в